

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЮЧОГО МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

EFFECTIVENESS OF THE ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY MECHANISM

У статті проведено аналіз ефективності діючого механізму економічної безпеки підприємства. Економічна безпека підприємства включає внутрішній аудит за такими напрямками: перевірка достовірності і повноти фінансової інформації (класифікується як аудит фінансової звітності); перевірка системи забезпечення відповідності діяльності підприємства встановленій політиці, планам, нормам законодавства, а також визначення ступеня цієї узгодженості (аудит відповідності); перевірка заходів забезпечення збереження активів, оцінка ефективності використання ресурсів підприємства (операційний аудит); перевірка відповідності господарської діяльності підприємства і планів розвитку меті його створення. Поточний внутрішній аудиторський контроль використовується безпосередньо під час виконання робіт або в процесі здійснення господарських операцій і спрямований на оперативне усунення недоліків, впровадження науково обґрунтованих розробок.

Ключові слова: безпека, економічна безпека, аудит, господарські операції, контроль, використання ресурсів, ефективність.

В статті проведено аналіз ефективності діючого механізму економічної

безпеки підприємства. Экономическая безопасность предприятий включает внутренний аудит по следующим направлениям: проверка достоверности и полноты финансовой информации (классифицируется как аудит финансовой отчетности); проверка системы обеспечения соответствия деятельности предприятия установленной политике, планам, нормам законодательства, а также определение степени этой согласованности (аудит соответствия); проверка мер обеспечения сохранности активов, оценка эффективности использования ресурсов предприятия (операционный аудит); проверка соответствия хозяйственной деятельности предприятия и планов развития цели его создания. Текущий внутренний аудиторский контроль используется непосредственно во время выполнения работ или в процессе совершения хозяйственных операций и направлен на оперативное устранение недостатков, внедрение научно обоснованных разработок.

Ключевые слова: безопасность, экономическая безопасность, аудит, хозяйственные операции, контроль, использование ресурсов, эффективность.

УДК 330:322:658.14:658.15

<https://doi.org/10.32843/infrastruct34-22>

Помаз О.М.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту
Полтавська державна аграрна академія

Москівець Ю.В.

студент
Полтавська державна аграрна академія

The article analyzes the effectiveness of the existing mechanism of economic security of the enterprise. Economic security of enterprises includes internal audit in the following areas: verification of the reliability and completeness of financial information (classified as audit of financial statements); checking the system of compliance of the enterprise with the established policy, plans, norms of legislation, as well as determining the degree of this coherence (compliance audit); checking of measures of maintenance of preservation of assets, an estimation of efficiency of use of resources of the enterprise (operational audit); verification of compliance of the enterprise's business activities and development plans with the purpose of its creation. Current internal audit control is used directly during the execution of works or in the course of economic operations and is aimed at prompt elimination of deficiencies, implementation of scientifically sound developments. Internal auditors carry out ongoing audits by observing and examining audit entities, advising professionals and executives on legal, management, accounting and tax matters. The current internal audit is characterized by maximum efficiency, flexibility, ability to correct errors and improve financial and economic activities. Retrospective internal audit is carried out after the completion of work and completion of business operations. Subsequent internal audits cannot address problems at the time of their occurrence; however, they perform important functions. One of them is that the following audit control generates information for the management of the organization on the identified shortcomings and mistakes, recommendations for their elimination and prevention in the future. Comparing the actual received and planned results of the work, the management has an opportunity to evaluate how realistic and justified were the plans, the performed works and the economic operations. During the thematic internal audit, certain aspects of the activity of the object under investigation are subject to audit, preferably using selective control methods.

Key words: security, economic security, audit, business operations, control, use of resources, efficiency.

Постановка проблеми. У ринковій економіці виробничі одиниці, що існують у різних організаційно-правових формах, володіють повною економічною самостійністю і здійснюють свою виробничу діяльність в умовах невизначеності і непередбачуваності. Крім того, на розвиток підприємництва впливають і такі чинники, як нестабільна політична та соціально-економічна ситуація в країні, міжнародні, регіональні, територіальні конфлікти, недосконалість комерційного законодавства, криміналізація суспільства, шахрайство, корупція та ін. Підприємства самі визначають свою економічну політику, формують портфель замовлень, організують виробництво і збут продукції, повністю відповідають за результати господарської діяльності. Все це, безумовно, актуалізує проблему забезпечення економічної безпеки бізнесу. Трансфор-

мація економіки під впливом ринкових механізмів приводить до виділення в окрему самостійну функцію держави забезпечення її економічної безпеки з позиції як інтересів особи і колективу, так і складної сукупності національних інтересів. Зважаючи на це, можна пояснити закономірність зміни підходу до поняття «економічна безпека» в сучасних умовах, адже його зміст із площини, підпорядкованої раніше здебільшого державним інтересам, переходить у царину реальної економіки, торкаючись рівня суб'єктів підприємництва різних форм власності та виробничо-господарської спеціалізації. Тому становлення і розвиток сільськогосподарського підприємництва відбувається в умовах пошуку нових форм менеджменту та маркетингу, спричинених гострою потребою забезпечення економічної безпеки бізнесу внаслідок загострення

конкурентної боротьби за сировину, ринок збуту товарів та споживача [1, с. 57].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Широкому спектру питань, пов'язаних із проблемами економічної безпеки підприємств та теоретико-методичних аспектів економічної безпеки, присвячені праці багатьох учених, серед яких можна відзначити: О.В. Арефєва, Т. Б. Кузенко, В. Л. Тамбовцеву, Р.С. Папехина, В.П. Мак-Мака, В.І. Ярочкіна, М.Є. Портера, А. Ілларіонова, А.В. Калініченко, М.П. Андрющенка, О.В. Озаріна, Л.А. Бехтер, В.І. Благодатного, В.І. Воробйова, О.І. Богдан.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз ефективності діючого механізму економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Економічна безпека ДП «ДГ ім. Декабристів» Миргородського району Полтавської області включає внутрішній аудит за такими напрямками:

- перевірка достовірності і повноти фінансової інформації (класифікується як аудит фінансової звітності);
- перевірка системи забезпечення відповідності діяльності підприємства встановленій політиці, планам, нормам законодавства, а також визначення ступеня цієї узгодженості (аудит відповідності);
- перевірка заходів забезпечення збереження активів, оцінка ефективності використання ресурсів підприємства (операційний аудит);
- перевірка відповідності господарської діяльності підприємства і планів розвитку меті його створення.

Поточний внутрішній аудиторський контроль використовується безпосередньо під час виконання робіт або в процесі здійснення господарських операцій і спрямований на оперативне усунення недоліків, впровадження науково обґрунтованих розробок. Перевагами цього виду внутрішнього аудиту є можливість своєчасно виявити й усунути помилки в бухгалтерському обліку, порушення положень законодавчих і нормативних актів, пов'язаних із нарахуванням податків. Поточний внутрішній аудиторський контроль дозволяє виправити типові для організації помилки і сприяє недопущенню в подальшому аналогічних помилок, а також дозволяє мінімізувати властивий і контрольний ризики під час аудиту фінансової звітності. Поточні перевірки внутрішні аудитори здійснюють шляхом спостереження і обстеження об'єктів аудиту, консультування спеціалістів і керівників організацій стосовно юридичних, управлінських, облікових і податкових питань. Поточному внутрішньому аудиту властива максимальна оперативність, гнучкість, здатність виправлення помилок і удосконалення фінансово-господарської діяльності [3, с. 65].

Ретроспективний внутрішній аудиторський контроль здійснюється після виконання робіт і закінчення господарських операцій. Наступний внутрішній аудит не може орієнтуватися на проблеми в момент їх виникнення, тим не менш він виконує важливі функції. Одна з них полягає в тому, що наступний аудиторський контроль формує для керівництва організації інформацію стосовно виявлених недоліків і помилок, рекомендації їх усунення і недопущення в майбутньому. Порівнюючи фактично отримані і заплановані результати роботи, керівництво має можливість оцінити наскільки реалістично і обґрунтовано були складені плани, виконані роботи, здійснені господарські операції [5, с. 52].

Залежно від обсягу і характеру перевірок внутрішній аудит ДП «ДГ ім. Декабристів» поділяють на комплексний і тематичний. Комплексний внутрішній аудит передбачає застосування системного підходу у вивченні функціонування окремою структурного підрозділу підприємства, суцільний характер перевірок. В умовах системного підходу здійснюється формалізація аудиторських процедур, що дозволяє істотно оптимізувати ефективність внутрішнього аудиторського контролю. Під час тематичного внутрішнього аудиту перевірки підлягають окремі аспекти діяльності досліджуваною об'єкту, переважно застосовують вибіркові методи контролю.

Всі види внутрішнього аудиторського контролю взаємопов'язані і спрямовані на покращення економічної безпеки ДП «ДГ ім. Декабристів». Охорона полів у підприємстві здійснюється за рахунок служби охорони «Кольчуга МД». Підприємство їм платить залежно від кількості охоронних годин. Охорона забезпечує цілісність урожаю на полях та плодів садів. Проаналізуємо, які послуги отримує ДП «ДГ ім. Декабристів» від охоронного агентства (рис. 1).

Для вирішення питання правильного і якісного перевезення зерна створюється мобільна група на автомобілі, яка має право зупинити автомобіль, який рухається з (на) поля і перевірити документи на вантаж і сам вантаж (графік перевірки автотранспорту узгоджується з керівниками ДП «ДГ ім. Декабристів»).

Для охорони садів, полів і сільськогосподарських угідь обов'язково створюється стаціонарна група, яка безпосередньо охороняє ввірені їй території, і має право на огляд техніки, яка бере участь у збиранні врожаю. Проживають охоронці безпосередньо біля полів в наметах. Для вирішення подібних конфліктних ситуацій залучається мобільна група, у якій є повноваження доставляти порушника в місцеве відділення поліції. Економічний ефект таких дій повністю перекриває витрати на забезпечення охорони [2, с. 196]. Визначальною характеристикою аналізу фінансового стану підприємства є його платоспроможність (табл. 1).

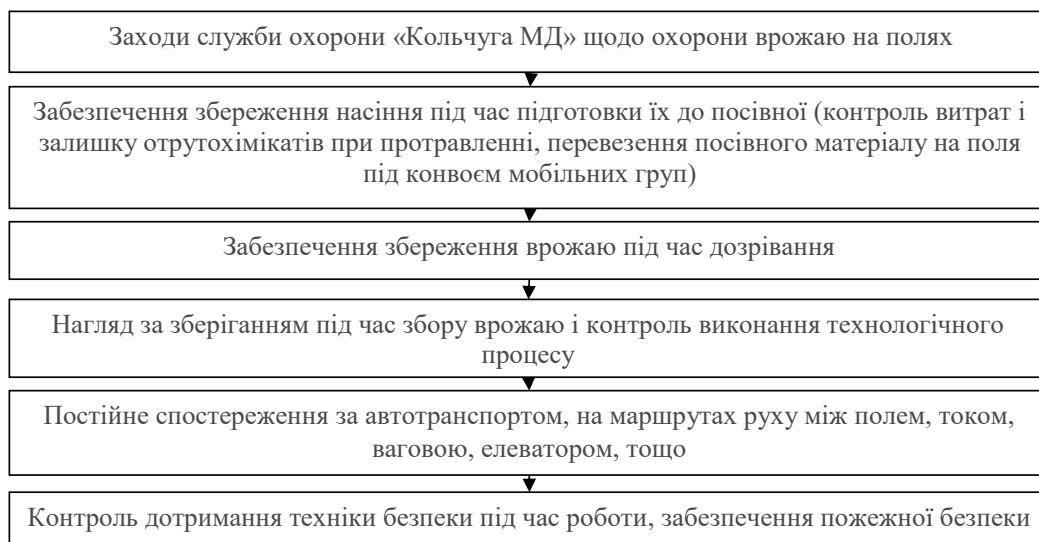

Рис. 1. Послуги, які отримує ДП «ДГ ім. Декабристів» від охоронного агентства «Кольчуга МД», 2014–2018 рр.

Таблиця 1

Показники комплексної оцінки фінансового стану ДП «ДГ ім. Декабристів», 2014–2018 р.

Показник	Роки					Відхилення 2018 р. від 2014р., (+,-)	ДП «ДГ «Степне», 2018 р.	Відхилення ДП «ДГ ім. Декабристів» від ДП «ДГ «Степне», (+,-)
	2014	2015	2016	2017	2018			
Показники ліквідності:								
коефіцієнт поточної ліквідності	1,379	1,480	1,911	1,512	1,446	0,067	1,512	-0,066
коефіцієнт швидкої ліквідності	0,749	0,425	0,622	1,025	1,068	0,319	1,078	-0,01
Показники ділової активності (оборотності):								
період оборотності дебіторської заборгованості, днів	263	277	264	306	212	-51	256	-44
період оборотності запасів, днів	214	126	178	201	156	-58	180	-24
період оборотності активів, днів	481	235	389	218	206	-275	195	11
Показники фінансової незалежності:								
коефіцієнт фінансової незалежності, %	45,9	46,4	58,8	61,2	65,3	19,4	71,2	-5,9
питома вага оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, %	49,5	0,5	17,5	20,6	21,6	-27,9	20,5	1,1
Показники рентабельності, %:								
рентабельність продажу	-8,9	-7,8	4,9	5,9	5,1	14,0	2,6	2,5
рентабельність активів	-0,08	-5,2	8,6	7,6	5,8	5,88	6,8	-1,0
рентабельність власного капіталу	-0,01	-2,6	48,1	50,2	54,3	54,31	65,3	-11,0
Інші показники:								
знос основних засобів, %	19,8	28,3	13,8	20,3	21,2	1,4	20,1	1,1

Значення коефіцієнта поточної ліквідності показує, що 1,446 грн обігових коштів припадає на кожну грошову одиницю короткострокових, тобто невідкладних зобов'язань. Коефіцієнт більше 1, що свідчить про задовільну поточну ліквідність: підприємство вчасно ліквідує борги (пояснюється прибутковістю підприємства). Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує, що 1,068 одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. Велика частина коштів вкладена в запаси. Його значення відповідає нормативу (має дорівнювати, або бути більше 1), спостерігається позитивна тенденція до його зростання. Але ці коефіцієнти свідчать про те, що підприємству не достатньо обігових коштів щоб ліквідувати борги протягом року.

Період оборотності дебіторської заборгованості показує, що у підприємстві погіршився стан розрахунків з покупцями. Але позитивним є зменшення кількості днів оборотності запасів на 51 день та активів на 275 днів.

Коефіцієнт фінансової незалежності характеризує залежність підприємства від зовнішніх кредитів. Чим нижче значення коефіцієнта, тим більше кредитів у підприємства, тим вище ризик неплатоспроможності. У 2018 р. коефіцієнт зріс на 19,4. За рахунок власних оборотних коштів у 2018 р. покривалось 21,6 % поточних активів. Рентабельність власного капіталу підприємства зменшилась, що свідчить про не достатню ефективність залучення інвестицій у підприємство. Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності показує, що 5,8 грн прибутку від звичайної діяльності припадає на 1 грн, інвестовану в активи.

Знос основних засобів зростає з року в рік, у 2018 р. він становить 21,2 %, що на 1,4 % більше ніж у 2014 р. Отже, фінансовий стан є найважливішою характеристикою фінансової діяльності підприємства. Він визначає конкурентоздатність підприємства і його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів всіх учасників фінансових відносин: як самого підприємства, так і його партнерів.

Соціально-економічні перетворення в економіці країни, взаємовідносини підприємства з бюджетом, банками, іншими суб'єктами господарювання призвели до різкого погіршення фінансового стану. Діяльність підприємства значною мірою ускладнюється кризою неплатежів, зростанням дебіторської та кредиторської заборгованості, несприятливим податковим законодавством, гострим дефіцитом фінансових ресурсів. Тому, у цій ситуації особливої актуальності набуває оцінка платоспроможності підприємства та пошук шляхів її відновлення, оскільки жодне підприємство в сучасних умовах не застраховане від становища, коли воно не зможе розрахуватися за своїми боргами і зазнає фінансового краху [4, с. 78].

Платоспроможність підприємства ДП «ДГ ім. Декабристів» – це можливість підприємства розплачуватися за своїми обов'язками. За гарного фінансового стану підприємство стійко платоспроможне, за поганого – періодично або постійно неплатоспроможне. Найкращий варіант – коли у ДП «ДГ ім. Декабристів» є завжди вільні кошти, яких досить для погашення наявних зобов'язань. Але підприємство є не платоспроможним і в тому разі, коли вільних коштів у нього недостатньо, воно не здатне швидко реалізувати свої активи і розплачуватися із кредиторами.

З метою своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у підприємства проводиться оперативний (щоквартальний) аналіз платоспроможності за допомогою коефіцієнта Бівера, який визначається як відношення різниці між чистим прибутком та нарахованою амортизацією до суми довгострокових та поточних зобов'язань [6, с. 66] (табл. 2).

Ознакою формування незадовільної структури балансу є такий фінансовий стан підприємства, коли на протязі тривалого проміжку часу (1,5–2 р.) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2. Отже, у 2014–2018 рр. підприємство мало незадовільний стан, що пояснюється тим, що в підприємстві був взятий кредит і поточні довгострокові зобов'язання у 2017 р. становили 109 тис. грн. Сільськогосподарське підприємство нині характеризується як економічно нестійке. Ймовірність наближення його до банкрутства може порушити економічні інтереси значної групи їх економічних партнерів – кредиторів, інвесторів, підприємств, які включені у спільні, міжрегіональні та міжнародні програми. За коефіцієнтом Бівера ДП «ДГ ім. Декабристів» є більш платоспроможним, ніж ДП «ДГ «Степне».

Проаналізуємо ймовірність банкрутства ДП «ДГ ім. Декабристів» за допомогою моделі діагностики банкрутства Альтмана. Модель Альтмана перевіримо на основі фінансової звітності досліджуваного підприємства на основі даних табл. 3.

Система показників результативності антикризового управління повинна ґрунтуватися на співставленні досягнутих організацією результатів у її вартісному еквіваленті з величиною управлінських зусиль [7, с. 35]. Отже, за моделлю Альтмана, ДП «ДГ ім. Декабристів» у 2014–2015 рр. мало незначну ймовірність банкрутства – від 150 до 20 %, що пояснюється збитковістю підприємства. Точність прогнозу протягом одного року становить 95 %, двох років – 83 %. У 2014–2018 рр. ситуація в підприємстві стабілізувалась, і ризик неплатоспроможності в найближчі два роки незначний. У ДП «ДГ «Степне» за Моделлю Альтмана відсутня ймовірність банкрутства. Вартість активів ДП «ДГ ім. Декабристів» у 2018 р. становила 71897 тис. грн, що на 56680 тис. грн більше, ніж у 2014 р., у

Оперативний аналіз платоспроможності ДП «ДГ ім. Декабристів» за допомогою коефіцієнта Бівера, 2014–2018 рр.

Показники	Роки					Відхилення 2018 р. від 2014 р., (+,-)	ДП «ДГ «Степне», 2018 р.	Відхилення ДП «ДГ ім. Декабристів» від ДП «ДГ «Степне», (+,-)
	2014	2015	2016	2017	2018			
Чистий прибуток, тис. грн	760	1100	1650	2629	3147	2387	1419	1728
Амортизація, тис. грн	580	857	10161	1269	1838	1258	1358	480
Довгострокові зобов'язання, тис. грн	0	8	0	109	52	52	0	52
Поточні зобов'язання, тис. грн	3335	2698	2612	2217	4328	993	2604	1724
Коефіцієнт Бівера	0,001	0,001	0,033	0,006	0,003	0,002	0,001	0,002

Таблиця 3

Показники економічної безпеки ДП «ДГ ім. Декабристів» (за моделлю Альтмана), 2014–2018 р, тис. грн

Показники	Роки					Відхилення 2018 р. від 2014 р., (+,-)	ДП «ДГ «Степне», 2018 р.	Відхилення ДП «ДГ ім. Декабристів» від ДП «ДГ «Степне», (+,-)
	2014	2015	2016	2017	2018			
Вартість активів	57011	58128	61733	69125	71897	14886	56680	15217
Вартість необоротних активів	44112	49263	51318	58894	62729	18617	42547	20182
Вартість оборотних активів	8791	8865	10415	10231	9150	359	14133	-4983
Вартість власного капіталу	49949	55405	59407	64745	65532	15583	53545	11987
Величина довгострокових зобов'язань	0	111	109	52	17	17	0	17
Величина поточних зобов'язань	3335	2612	2217	4328	6330	2995	3135	3195
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	16639	25281	33846	54005	62213	45574	54553	7660
Валовий прибуток	1186	5311	6049	9702	10462	9276	9948	514
Чистий прибуток	760	1100	1650	2629	3147	2387	1419	1728
Модель Альтмана	2,77	2,85	2,99	3,12	3,19	0,42	3,5	-0,31

тому числі вартість необоротних активів зростає до 62729 тис. грн, оборотних – до 9150 тис. грн, вартість власного капіталу у 2018 р. зростає до 65532 тис. грн, величина поточних зобов'язань зростає до 6330 тис. грн. Чистий прибуток підприємства зріс до 3147 тис. грн.

Внутрішні загрози екологічній безпеці підприємства формують насамперед застосовувані технології та залежні від них інші складові частини виробничої системи підприємства – сировина, матеріали, комплектуючі, енергоносії, вироблювана продукція, відходи, викиди тощо. У ДП «ДГ

ім. Декабристів» Рівень виробництва екологічно чистої продукції у 2018 р. зріс до 21,2%, що на 0,9% більше, ніж у 2014 р. Частка інвестицій, призначених для охорони навколишнього природного середовища у загальних витратах становила 0,1%. Рівень розораності сільськогосподарських угідь зменшився до 98,5%, але частка технічних культур у загальній площі сільськогосподарських угідь збільшилася до 36,9%, що свідчить про прогнозоване зменшення родючості ґрунту. У ДП «ДГ «Степне» питома вага технічних культур на 3,4% менша (табл. 4).

Таблиця 4

Показники екологічної безпеки ДП «ДГ ім. Декабристів», 2014–2018 р, тис. грн

Показники	Роки					Відхилення 2018 р. від 2014 р., (+,-)	ДП «ДГ «Степне», 2018 р.	Відхилення ДП «ДГ ім. Декабристів» від ДП «ДГ «Степне», (+,-)
	2014	2015	2016	2017	2018			
Рівень виробництва екологічно чистої продукції	20,3	21,5	20,2	25,9	21,2	0,9	18,6	2,6
Частка власних інвестицій призначених для охорони навколишнього природного середовища у загальних витратах	0,05	0,07	0,08	0,1	0,1	0,05	0,07	0,03
Рівень розораності сільськогосподарських угідь, %	98,6	98,6	98,7	98,5	98,5	-0,1	98,5	0
Частка технічних культур в загальній структурі площі сільськогосподарських угідь, %	25,8	23,6	29,5	30,6	36,9	11,1	33,5	3,4

Підприємство здійснює так зване «відповідальне інвестування», тобто вкладає інвестиції в проекти, що враховують екологічні та соціальні фактори і наслідки реалізації проекту. Як наслідок, поступово формується вищий рівень економічної безпеки підприємства. За результатами аналізу сучасного стану економічної безпеки підприємства на протязі 2015–2016 рр. спостерігається фінансова стабільність та платоспроможність сільськогосподарського підприємства (у 2014–2016 рр. підприємство було збитковим).

Висновки з проведеного дослідження.

За результатами аналізу сучасного стану економічної безпеки підприємства протягом 2015–2018 рр. спостерігається фінансова стабільність та платоспроможність сільськогосподарського підприємства (у 2014 р. підприємство було збитковим). Значення коефіцієнта поточної ліквідності показує, що 1,446 грн обігових коштів припадає на кожну грошову одиницю короткострокових зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує, що 1,068 одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів. Період оборотності дебіторської заборгованості (212 днів) показує, що у підприємстві погіршився стан розрахунків з покупцями. Знос основних засобів у 2018 р. становить 21,2%. Коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що свідчить про недостатню кількість власних коштів у зв'язку із виплатою підприємством довгострокового кредиту, але згідно з моделлю Альтмана підприємство працює стабільно, і ризик неплатоспроможності в найближчі два роки є незначним.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Воробйов В.І. Еволюція поглядів на поняття «безпека». *Формування ринкових відносин*. 2010. № 10. С. 56–59.
2. Вихристюк О.С. Методичні підходи до вимірювання економічної безпеки підприємства *Наукові праці МАУП*. 2010. Вип. 1 (24). С. 194–200.
3. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія. КНЕУ, 2012. 305 с.
4. Головченко О.М. Економічна безпека регіону в гарантуванні стабільності національної економіки: монографія. Одеса, 2008. 399 с.
5. Захаров О.І. Побудова комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємств *Вчені записки університету «КРОК»*. Вип. 21. С. 50–58.
6. Клебанова Т.С., Сергієнко Є.А. Моделі оцінки, аналізу та прогнозування економічної безпеки підприємства *Бізнес Інформ*. 2006. № 8. С. 65–72.
7. Реверчук Н.І. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія. Львів: ЛБІ НБУ, 2004. 195 с.

REFERENCES:

1. Vorobiov V.I. (2010) Evoliutsiia pohliadiv na poniatia bezpeka [Evolution of views on the concept of security]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn*. № 10. pp. 56–59.
2. Vykhrystiuk O.S. (2010) Metodichni pidkhody do vymiryuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Methodical approaches to measuring the economic security of the enterprise] *Naukovi pratsi MAUP*. Vyp. 1 (24). pp. 194–200.
3. Hnylytska L.V. (2012) *Oblikovo-analitychne zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva* [Accounting and analytical support of economic security of the enterprise] Monohrafiia. KNEU. (in Ukrainian).

4. Holovchenko O.M. (2008) *Ekonomichna bezpeka rehionu v harantuvanni stabilnosti natsionalnoi ekonomiky* [Economic security of the region in guaranteeing the stability of the national economy] Monohrafiia. Odesa. (in Ukrainian).

5. Zakharov O.I. Pobudova kompleksnoi systemy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Construction of a comprehensive system for ensuring the economic security of enterprises] *Vcheni zapysky universytetu KROK*. Vyp. 21. pp. 50–58.

6. Kliebanova T.S., Serhienko Ye.A. Modeli otsinky, analizu ta prohnozuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Models of assessment, analysis and forecasting of economic security of the enterprise] *Biznes Inform.* 2006. № 8. pp. 65–72.

7. Reverchuk N.Y. *Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemnytskykh struktur* [Management of economic security of business structures] Monohrafiia. Lviv: LBI NBU. (in Ukrainian).

Pomaz Oleksandr

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Management
Poltava State Agrarian Academy

Moskivets Yuriy

Student
Poltava State Agrarian Academy

EFFECTIVENESS OF THE ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY MECHANISM

The purpose of the article. In a market economy production units existing in different legal forms, have full economic autonomy and carries out its production activities in conditions of uncertainty and unpredictability. In addition, the development of entrepreneurship is influenced by such factors as unstable political and socio-economic situation in the country, ethnic, regional, territorial conflicts, inadequate commercial law, criminalization of society, fraud, corruption etc. Enterprises themselves determine their economic policies, form the portfolio of orders, organize production and marketing of products, fully responsible for the results of economic activity. Of course, all this actualizes the problem of providing economic security of business. Transformation of the economy under the influence of market mechanisms causes the release in a separate independent function of the state to ensure its economic security from the standpoint of the interests of the individual and the collective and complex set of national interests. Given this, we can explain the pattern of change in the approach to the concept of «economic security» in modern conditions, because the plane earlier in the main subordinate to the public interest, goes into the real economy, touching upon the level of business entities of various forms of ownership and production and economic specialization. So, in fact, the formation and development of agricultural entrepreneurship is happening in terms of the search for new forms of management and marketing, due to the acute need of economic security of business because of competition for raw materials, market for goods and consumer/

Methodology. Economic security of an agricultural enterprise includes internal audit in the following areas: verification of the reliability and completeness of financial information (classified as audit of financial statements); verification of the system of ensuring compliance of the activity of the enterprise with the established policy, plans, norms of legislation, as well as determining the degree of this consistency (compliance audit); verification of measures to ensure the preservation of assets, assessment of the efficiency of use of enterprise resources (operational audit); verification of compliance of the business activity of the enterprise and development plans for the purpose of its creation.

Results. According to the analysis of the current state of economic security of the enterprise during 2015–2018 the financial stability and solvency of the agricultural enterprise is observed (in 2014 the enterprise was unprofitable). The value of the current ratio shows that UAH 1,446 of working capital accounts for each monetary unit of short-term liabilities. The quick liquidity ratio indicates that 1,068 units of the most liquid assets account for one unit of urgent debt. The receivables turnover period (212 days) shows that the situation with the customers has deteriorated in the enterprise. Depreciation of fixed assets in 2018 is 21.2%. The Beaver ratio does not exceed 0.2, which indicates that there is an insufficient amount of own funds in connection with the payment of the enterprise long-term loan, but according to the Altman model the company is stable and the insolvency risk in the next two years is insignificant.

Practical implications. The system of performance indicators of anti-crisis management should be based on a comparison of the results achieved by the organization in its value equivalent with the amount of management efforts.

Value/originality. Solvency of an enterprise is the ability of an enterprise to pay for its obligations. With good financial condition, the company is stable and solvent, with bad – periodically or permanently insolvent. The best option is when the company always has the available funds, which is sufficient to meet its existing obligations. But an enterprise is not solvent and in the case when it has not enough available funds, it is not able to quickly realize its assets and pay off with creditors.